

WILAYA YA BUSIA

DARASA LA TANO MUHULA WA TATU

PENPLUS
BUSIA

KISWAHILI

Muda: Saa 1 Dakika 40

Jaza nafasi wazi

Mlango 1 mwalimu 2 Kiswahili 3 alikuwa wa 4 kuingia katika darasa 5 la tano. Kipindi 6 asubuhi kilikuwa 7. Alitusabahi kama 8 desturi 9. Baada ya shughuli ndogo ndogo za hapa na pale 10 darasani, alianza kutuelezea 11 kuandika hati safi 12 darasani, 13 pia maishani 14. Kisha alituita 15 ubaoni tukaandika neno HATI.

1. A. ulipofunguliwa B. ulipofungwa
C. ulipofungulia D. ulifunguliwa
2. A. ya B. wa C. cha D. kwa
3. A. ndio B. ndiyo C. ndiye D. ndivyo
4. A. kuanza B. kwanza C. kuwanza D. kwenda
5. A. yetu B. mwetu C. kwetu D. letu
6. A. kile cha B. ile ya C. hiyo ya D. hii ya
7. A. yake B. chake C. lake D. wake
8. A. aliyokuwa B. lilivyokuwa
C. ilikuwa D. ilivyokuwa
9. A. yetu B. kwake C. yake D. wetu
10. A. ule B. lile C. zile D. mle
11. A. jinsi ya B. hali ya
C. vile ya D. ukweli wa
12. A. siko tu B. siyo tu C. sio tu D. sivyo tu
13. A. mbali B. pale C. bali D. vile
14. A. yetu B. mwetu C. zetu D. wetu
15. A. moja B. mmoja
C. mojawapo D. mmoja mmoja

Chagua jibu sahihi

16. "Sango hatakuja." Sentensi hii ni ya wakati upi?
A. Ujao B. Uliopita C. Uliopo D. Usiojulikana
17. Mwalimu alituletea habari _____
A. njema B. mwema C. jema D. chema
18. Mkutano ulihudhuriwa na watu wengi sana. Yaani wake _____ wanaume.
A. kwa B. na C. pa D. pamoja
19. Tumia alama sahihi ya uakifisho. "Kumbe Juma ni mwizi _____"
A. (?) B. (!) C. (") D. (.)
20. Tumia kiashiria kisisitizi kujaza pengo.
"Nyavu _____ hizo ndizo zangu."
A. hizo B. hizi C. zizi D. zizo
21. Bonde la ufa: kwa wingi ni:
A. Bonde za ufa B. Mabonde ya nyufa
C. Mabonde za nyufa D. Mabonde ya ufa
22. _____ kifupi zaidi huitwa mbilikimo.
A. Mtu B. Kamtu C. Kimtu D. Kijitu
23. Utiriri, kereng'ende, kiroboti na mavu kwa jina moja ni _____
A. wanyama B. wadudu C. matunda D. nyuni

24. Watu walitoka uwanjani _____
A. mmoja mmoja B. moja moja
C. mmoja kwa mmoja D. kimoja kimoja
25. Vitabu vyetu _____ nyumbani.
A. vi B. zi C. yu D. ki
Tumia "amba" kukamilisha sentensi zifuatazo
26. Mkeka _____ umenumuliwa ni mzuri.
A. ambao B. ambazo C. ambaye D. ambayo
27. Kuku _____ walikufa ni wa babu.
A. ambazo B. ambacho
C. ambako D. ambao
28. Kuta _____ zimebomoka zitarekebishwa.
A. ambazo B. ambayo
C. ambayo D. ambako
29. Kuimba _____ nilikusikia ni kuzuri.
A. ambaye B. ambao C. ambazo D. ambako
30. Mambo _____ tunayasikia ni mabaya.
A. ambazo B. ambao C. ambayo D. ambaye

Soma habari hii kisha ujibu maswali 31-40.

Vijiji vya wilaya vimebaki kama visiwa na wakazi wote hawawezi kuondoka kwenda mahali popote kwa sababu ya kuzingirwa na mafuriko. Tangu mvua kubwa ianze kunyesha sehemu zote, wananchi hawajapokea misaada yoyote ya usafiri, vyakula wala dawa za kujikinga na kujitibu kutokana na magonjwa kama vile kichocho, malaria, homa ya matumbo na kuhara. Kwa muda mrefu sana mvua kubwa imekuwa ikinyesha katika magatuzi yote ya nchi yetu.

Kulingana na maelezo ya wataalam wa hali ya mazingira, mafuriko hayo yamesababishwa na hatari za kuharibu mazingira kote nchini. Watu wanakata miti ovyo ovyo na kulima kila sehemu. Hawajui kwamba mizizi ya miti hiyo ndiyo inayoshikilia udongo na kuzuia mmomonyoko. Pia watu wengine wanalima hadi kando kando ya mito na kusababisha kuwapo kwa udongo laini karibu na kingo za mto.

Tatizo jingine ni kujenga kila mahali bila kuyajali mazingira. Wakati umefika ambapo lazima tuyatunze mazingira vizuri la sivyo, majanga yatakuwa mengi. Na janga ni jangamizi, huangamiza.

31. Vijiji vimebaki kama visiwa kwa sababu _____
 A. ya kuzungukwa na mafuriko
 B. wakazi hawawezi kutoka
 C. hawajapokea misaada
 D. hakuna dawa
32. Tangu mvua ianze kunyesha _____
 A. wakazi wamekata miti
 B. magonjwa yamezidi
 C. hakuna magonjwa
 D. wataalam wamekuja
33. Mvua kubwa imekuwa ikinyesha kwenye _____
 A. baadhi za wilaya   B. vijiji vingine
 C. kila gatuji   D. sehemu fulani za nchi
34. Wataalam wa mazingira wanasema _____
 A. mafuriko ni hatari
 B. watu wanakata miti
 C. mvua itazidi
 D. uharibifu wa mazingira ni hatari
35. Mizizi ya miti _____
 A. husaidia kushikilia udongo usimomonyoke
 B. husababisha mafuriko karibu na mito
 C. husababisha udongo kuwa laini
 D. ni dawa ya tumbo
36. Tunaambiwa kwamba watu wengine wanalima _____
 A. kwenye mito   B. Karibu sana na mito
 C. mazingira ya mto   D. kutoa mizizi
37. Tuyatunze mazingira ili _____
 A. tujenge mbali na mto
 B. kuzuia udongo usimomonyoke
 C. kuleta janga la mafuriko
 D. tusilime
38. Mara nyingi mafuriko hutokea nyakati za _____
 A. masika   B. kiangazi
 C. vuli   D. kipupwe
39. Katika taarifa hii neno "wakazi" lina maana ya watu ambao _____
 A. ni wafanyakazi   B. wana kazi
 C. ni wenyeji   D. ni wa kazi
40. Taarifa hii ni kuhusu janga la _____
 A. mazingira   B. mafuriko
 C. miti   D. magonjwa

Soma kisa kifuatacho kisha ujibu maswali 41-50.

Ulevi una vituko vyake. Sugu na Sungu walikuwa na mazoea ya kunywa pombe pamoja. Sugu alikuwa mlevi kuliko Sungu. Lakini ulevi ni ulevi tu hata ukinywa kidogo wewe ni mlevi tu.

Siku moja Sungu alikunywa pombe yake akamaliza. Akasema, "Rafiki yangu Sugu, mimi ninaenda nyumbani, watoto wangu wapo nyumbani wamefunga shule. Naenda nikakae nao ili tuongee!" Aliondoka saa mbili usiku. Alipokuwa akienda alipitia kwenye kichocho cha katikati ya mahali penye makaburi. Bahati mbaya,

Sungu aliteleza akatumbukia ndani ya kaburi lililokuwa wazi. Lilichimbwa ili kumzikia maiti kesho yake. Alipojaribu kutoka alishindwa. Ujanja ukaisha na ulevi ukatoweka.

Usiku saa tano, Sugu naye alianza mwendo kuelekea nyumbani. Usiku saa tano, Sugu naye alianza mwendo kuelekea nyumbani. Alilewa, alipitia kichocho cha makaburi akiimba nyimbo za ulevi. Kufika pale penye kaburi wazi, alitumbukia ndani kwa kishindo. "Kub!" Alishtuka sana alipomwangukia mtu maiti labda. Pombe ikamtoka akilini. Alijaribu kutoka ili asikae na maiti yule, lakini alishindwa. Akasikia sauti ikisema, "Usijisumbue ndugu yangu, hata mimi nimeshindwa kutoka. Mimi na wewe leo sote tu maiti!"

41. Sugu na Sungu walizoea _____
 A. kulewa sana
 B. kuuza pombe
 C. kunywa pombe gengine
 D. kutembea pamoja
42. Siku moja Sungu _____
 A. alilewa sana akaanguka
 B. alibaki gengine
 C. alirudi nyumbani mapema
 D. alimwacha Sugu gengine
43. Ni watoto gani waliofunga shule?
 A. Watoto wa Sungu   B. Watoto wa Sugu
 C. Watoto wa gengine   D. Watoto walevi
44. Sungu aliondoka gengine saa mbili ili aende wapi?
 A. Makaburini   B. Kichocho
 C. Kwa maiti   D. Kuongea na watoto wake
45. Sungu alipoteleza na kutumbukia kaburini _____
 A. alishindwa kutoka   B. alipata maiti
 C. alimngojea sugu   D. alilewa sana
46. Kaburi lililokuwa wazi lilikuwa la kumzikia _____
 A. Sugu   B. Sungu
 C. maiti   D. mlevi
47. Kwa nini Sugu alishtuka alipotumbukia kaburini?
 A. Alimkuta maiti
 B. Alijua amemwangukia maiti
 C. Alimwona Sungu
 D. Alilewa sana
48. Sauti ambayo Sugu aliisikia kaburini ilikuwa ya _____
 A. Sungu   B. Maiti   C. Shetani   D. Mlevi
49. Mwishowe kwa maoni yako, unadhani vipi?
 A. Walevi na maiti wote ni sawa
 B. Maiti na walevi wote wanapendana
 C. Sugu na Sungu wote walilala kaburini usiku kucha
 D. Walevi wote wawili walitoka kaburini usiku huo huo
50. Kichwa kisichofaa habari hii ni _____
 A. Vituko vya walevi   B. Kaburi la walevi
 C. Walevi na maiti   D. Ulevi na hatari